

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเกี่ยวกับวิชาชีพครูนั้นมีผู้วิจัยไว้หลายท่าน โดยส่วนมากเป็นการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา ครูอาจารย์และผู้บริหารการศึกษา เป็นต้น ส่วนการวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อวิชาชีพครูนั้น ยังไม่เคยปรากฏมาก่อน เพราะเป็นการวิจัยเกี่ยวกับวิชาชีพครูในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อยู่ในวิชาชีพครู ซึ่งจะทำให้ได้แนวความคิดและข้อมูลใหม่ ๆ สำหรับองค์การที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู และสถาบันวิชาชีพครูเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ด้านนโยบายด้านการผลิตครูให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อวิชาชีพครูในด้านสถานภาพวิชาชีพครู ลักษณะของครูและแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ แพทย์ สถาปนิก วิศวกร ทนายความ ลูกจ้างรัฐบาล ผู้ประกอบอาชีพค้าขายและผู้ใช้แรงงาน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 389 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อวิชาชีพครูในด้านสถานภาพ
วิชาชีพครู ลักษณะของครู จำนวน 38 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครูในด้านเศรษฐกิจ
สังคม และวิชาชีพครู จำนวน 20 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ ซึ่งใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
SPSS ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยวิธีหาค่า
ร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพวิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย
(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และทดสอบความแตกต่างด้านการหาค่า t และ
ค่า F แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครู วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean)
และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และทดสอบความแตกต่างด้วยการหาค่า t และค่า F แล้ว
นำเสนอในรูปตารางและความเรียง

4. ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครูในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ
วิชาชีพครู วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และ
ทดสอบความแตกต่างด้วยการหาค่า t และค่า F แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญ ๆ ดังนี้

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ประชาชนเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.1 และเพศหญิง 42.9 ตามลำดับ
2. ประชาชนส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 30 ปี, 31 - 40 ปี, 41 - 50 ปี, และ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 32.9, 30.3, 24.4, 12.3 ตามลำดับ
3. ประชาชนมีรายได้อยู่ในระดับใกล้เคียงกันคือ รายได้ 10,000 บาท ต่อเดือนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 37.3 รายได้ 4,000 - 9,999 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 32.6 และ รายได้ไม่เกิน 4,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 30.1
4. ประชาชนมีอาชีพต่าง ๆ จำนวนใกล้เคียงกันคือ ผู้ประกอบอาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 15.7 แพทย์คิดเป็นร้อยละ 15.4 ลูกจ้างรัฐบาลคิดเป็นร้อยละ 15.4 ผู้ใช้แรงงานคิดเป็นร้อยละ 15.2 หน่วยงานความคิดเป็นร้อยละ 13.6 สถาปนิกคิดเป็นร้อยละ 12.6 วิศวกรคิดเป็นร้อยละ 12.1
5. ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ระหว่าง ม.4 (ม.ศ.4 เดิม) - ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 47.0 รองลงมาประชาชนมีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป และไม่เกิน ม.3 คิดเป็นร้อยละ 31.1 และ 21.9 ตามลำดับ
6. ประชาชนเกินกว่าครึ่งเป็นผู้ไม่มีบุตรอยู่ในสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 56.6 และมีบุตรอยู่ในสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 43.4

สถานภาพวิชาชีพครู

1. โดยส่วนรวม ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพวิชาชีพครู อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.34$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับได้แก่ ต้องศึกษาหาความรู้ให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ($\bar{x}=2.95$) สร้างคนให้มีคุณภาพ ($\bar{x}=2.88$)

สร้างความเจริญให้สังคมและประเทศชาติ ($\bar{X}=2.87$) เป็นที่ต้องการมากในที่ห่างไกล ($\bar{X}=2.84$) มีเกียรติ ($\bar{X}=2.80$) อดทนและเสียสละ ($\bar{X}=2.75$) ส่วนข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ใคร ๆ ก็เป็นครูได้ ($\bar{X}=1.40$)

2. โดยส่วนรวม ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ต่างเพศ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา และการมีบุตรอยู่ในสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อสถานภาพวิชาชีพครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้น จำแนกกลุ่มตามอายุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 พบว่าประชาชนที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป เห็นด้วยมากกว่าประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี แต่ทั้ง 2 กลุ่มก็มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

3. เพศชายเห็นด้วยมากกว่าเพศหญิงเกี่ยวกับสถานภาพวิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 ในข้อที่ว่า สร้างคนให้มีคุณภาพ แต่ความคิดเห็นของทั้ง 2 กลุ่มอยู่ในระดับที่ดี

เพศชายเห็นด้วยมากกว่าเพศหญิงเกี่ยวกับสถานภาพวิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในข้อที่ว่า รายได้น้อยไม่เพียงพอกับค่าครองชีพ

ส่วนเพศหญิงเห็นด้วยมากกว่าเพศชายเกี่ยวกับสถานภาพวิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่า ใคร ๆ ก็เป็นครูได้

เพศหญิงเห็นด้วยมากกว่าเพศชายเกี่ยวกับสถานภาพวิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในข้อที่ว่า เป็นที่ต้องการมากในที่ห่างไกล แต่ความคิดเห็นของทั้ง 2 กลุ่มอยู่ในระดับที่ดี

4. ประชาชนที่มีอายุ 41 - 50 ปี เห็นด้วยมากกว่าประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่า ภาระค่อนข้างหนักและเหน็ดเหนื่อย

5. ประชาชนที่มีรายได้ 10,000 บาทขึ้นไป เห็นด้วยมากกว่าประชาชนที่มีรายได้ไม่เกิน 4,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่าไม่ค่อยมีใครอยากเป็น แต่ความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง

6. ประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขายเห็นด้วยมากกว่าผู้ประกอบอาชีพแพทย์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่าสบาย มีเวลาว่างมาก ในขณะที่ผู้ประกอบอาชีพแพทย์เห็นด้วย

มากกว่าผู้ประกอบอาชีพค้าขายในข้อที่ว่าไม่ค่อยมีใครอยากเป็น แต่ความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง

7. ประชาชนที่มีการศึกษาไม่เกิน ม.3 เห็นด้วยมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่าผู้เป็นครูต้องผ่านการศึกษจากสถาบันผลิตครู ในขณะที่ประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เห็นด้วยมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาไม่เกิน ม.3 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่า ไม่ค่อยมีใครอยากเป็น แต่ประชาชนที่มีการศึกษาทั้ง 2 ระดับต่างก็มีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่ดีเช่นกัน

ลักษณะของครู

1. โดยส่วนรวม ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครู อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.27$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับได้แก่ หารายได้เพิ่มจากการสอนพิเศษ ($\bar{x}=2.76$) ฝึกกริยามารยาทของนักเรียน ($\bar{x}=2.65$) ฝึกให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{x}=2.63$) แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ($\bar{x}=2.63$) ส่วนข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ สนใจเฉพาะการสอนหนังสือเท่านั้น ($\bar{x}=1.61$)

2. โดยส่วนรวม ประชาชนในกรุงเทพมหานครเมื่อจำแนกตามเพศ รายได้ ระดับการศึกษา และการมีบุตรอยู่ในสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อลักษณะของครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นเมื่อจำแนกกลุ่มตามอาชีพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ไม่พบความแตกต่างกัน

3. ประชาชนเพศชายเห็นด้วยมากกว่าเพศหญิงเกี่ยวกับลักษณะของครู อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในข้อที่ว่า ควบคุมอารมณ์ได้ มีความคิดเป็นเหตุเป็นผล เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน แต่ทั้ง 2 กลุ่มก็มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

ในขณะที่ประชาชนเพศหญิงเห็นด้วยมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในข้อที่ว่า หารายได้เพิ่มจากการสอนพิเศษ แต่ทั้ง 2 กลุ่มก็มีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่ดีเช่นกัน และ

เพศหญิงเห็นด้วยมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในข้อที่ว่าชอบดื่มสุราและของมีเมา ชอบก่อเรื่องซู้สาว แต่ทั้ง 2 กลุ่มก็มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

4. ประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี เห็นด้วยมากกว่าประชาชนที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่า ชอบก่อเรื่องซู้สาว

5. ประชาชนที่มีรายได้ไม่เกิน 4,000 บาท เห็นด้วยมากกว่าผู้ที่มีรายได้ 10,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่า รู้จักให้อภัย ชอบเล่นการพนัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่า ชอบดื่มสุราและชอบก่อเรื่องซู้สาว แต่ทั้ง 2 กลุ่มก็มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

6. ผู้ใช้แรงงานเห็นด้วยมากกว่าผู้ประกอบการอาชีพแพทย์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่า ชอบเล่นการพนัน ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายและผู้ใช้แรงงาน เห็นด้วยมากกว่าทนายความ แพทย์ วิศวกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่า ฝึกริยามารยาทของนักเรียน

ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายเห็นด้วยมากกว่าทนายความ แพทย์ วิศวกร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่า เครื่องครัดในระเบียบวินัยของนักเรียนและเห็นด้วยมากกว่าแพทย์ในข้อที่ว่า เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

7. ประชาชนที่มีการศึกษาไม่เกิน ม.3 เห็นด้วยมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่า เครื่องครัดในระเบียบวินัยของนักเรียน และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

แนวทางส่งเสริมวิชาชีพครู

1. ด้านเศรษฐกิจ โดยส่วนรวมประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่เห็นด้วย ($\bar{x}=4.37$) ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับได้แก่ ครูควรควบคุมตนเองให้มีนิสัยประหยัดและไม่ฟุ่มเฟือยเกินฐานะ ($\bar{x}=4.56$) รัฐบาลควรกำหนดค่าครองชีพของครูให้เหมาะสมกับเขตการศึกษาโดยเฉพาะท้องที่ทุรกันดาร ($\bar{x}=4.55$)

2. ด้านสังคม โดยส่วนรวมประชาชนมีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{x}=4.51$) ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับได้แก่ ครูควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนโดยหลีกเลี่ยงอบายมุขต่าง ๆ ($\bar{x}=4.82$) ครูควรอบรมสั่งสอนนักเรียนให้มีความประพฤติดีและรู้หน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ($\bar{x}=4.81$)

3. ด้านวิชาชีพครู โดยส่วนรวมประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่เห็นด้วย ($\bar{x}=4.26$) และมีข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับดังนี้ สถาบันผลิตครู เช่น วิทยาลัยครู มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรมีการสำรวจสาขาวิชาที่ขาดครูก่อนกำหนดจำนวนนักศึกษาเข้าเรียน ($\bar{x}=4.58$) หลักสูตรการผลิตครูควรมีการสอนเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพครูให้มากขึ้น ($\bar{x}=4.54$) ครูสภาควรเผยแพร่ผลงานของครูที่อุทิศตนเพื่อวิชาชีพครูให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในสังคม ($\bar{x}=4.47$) สถาบันวิชาชีพครูควรมีสิทธิพิจารณาถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู สำหรับครูที่ผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง ($\bar{x}=4.42$) รัฐบาลควรตั้งหน่วยงานกลางที่จะรับผิดชอบในการวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู ($\bar{x}=4.19$) สถาบันวิชาชีพครู ควรทำหน้าที่ควบคุมนโยบายการผลิต การใช้ การควบคุม และการส่งเสริมวิชาชีพครู ($\bar{x}=4.16$)

4. ความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครูในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวิชาชีพครู เมื่อจำแนกตามอาชีพไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

5. ผู้ประกอบอาชีพแพทย์เห็นด้วยมากกว่าผู้ประกอบอาชีพค้าขายในด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในข้อที่ว่า รัฐบาลควรมีการปรับอัตราเงินเดือนครูให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

6. ผู้ประกอบอาชีพแพทย์เห็นด้วยมากกว่าลูกจ้างรัฐบาลในด้านวิชาชีพครูในข้อที่ว่า การคัดเลือกนักศึกษาครูควรเน้นที่ความประพฤติ ทัศนคติและคุณสมบัติที่เหมาะสมในการเป็นครูมากกว่าด้านสติปัญญา

ผู้ประกอบอาชีพแพทย์เห็นด้วยมากกว่าผู้ใช้แรงงานในด้านวิชาชีพครู ในข้อที่ว่า หลักสูตรการผลิตครูควรมีการสอนเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพครูมากขึ้น

อภิปรายผล

สถานภาพวิชาชีพครู

1. ประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพวิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.34$) จึงแสดงให้เห็นถึงระดับความสำคัญที่คนในสังคมมองวิชาชีพครู หรือสภาพการณ์ของวิชาชีพครูที่ปรากฏแก่สายตาประชาชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับความสำคัญของวิชาชีพครูตามผลการวิจัยเรื่องปรัชญาการฝึกหัดครูของไทย ตามโครงการปฏิรูปการฝึกหัดครูของอาเซียน (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529: 3-51) ที่เห็นว่จ "อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมไทยมากที่สุด" จึงเป็นสิ่งที่น่าจะได้รับการปรับปรุงและเร่งพัฒนาวิชาชีพครูให้ได้รับการยอมรับมากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยมากเรียงตามลำดับคือ ต้องศึกษาหาความรู้ให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ สร้างคนให้มีคุณภาพ สร้างความเจริญให้สังคมและประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของวิชาชีพที่นักการศึกษาและนักวิจัยกล่าวไว้ เช่น ละออ หุตางกูร (2528: 1-2) มาร์ค และคนอื่น ๆ (Mark, etc. 1997: 616) กล่าวว่า วิชาชีพชั้นสูงต้องมีการเพิ่มพูนความรู้และฝึกอบรมอยู่เสมอ ความคิดเห็นนี้สัมพันธ์กับค่าเฉลี่ยอันดับอื่น ๆ เนื่องจากครูเป็นผู้ให้วิชาความรู้แก่ลูกศิษย์ และวิชาความรู้มีความก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมตลอดเวลา ครูจึงต้องมีการค้นคว้าทางวิชาการอยู่เสมอ ๆ ทั้งนี้เพื่อความเป็นผู้รู้และเพื่อประโยชน์แห่งศิษย์ เพราะครูที่มีคุณภาพย่อมผลิตศิษย์ที่มีคุณภาพ เพื่อช่วยสร้างความเจริญให้แก่สังคมและประเทศชาติสืบไป ปัจจุบันวิชาชีพครูยังคงได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ อาศัยความอดทนและเสียสละเป็นอย่างสูง ผู้ที่มีวิญญานครูอย่างแท้จริง จำเป็นต้องมีคุณสมบัติดังกล่าว

ส่วนในข้อที่ว่า เป็นที่ต้องการมากในที่ห่างไกล อาจจะเป็นเนื่องมาจากสังคมในประเทศไทย มีความเจริญอยู่ในเขตเมือง ทำให้คนนิยมทำงานในเขตเมืองมากกว่าเขตชนบท จึงก่อให้เกิดภาวะขาดแคลนแรงงานในชนบทมาก ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย ม.ป.ป. : 102-104) ที่กล่าวถึงปัญหาของวิชาชีพครูว่าขาดมาตรการจูงใจออกไปสอนในชนบท ทำให้ชนบทอันห่างไกลยังขาดแคลนครูอยู่อีกมาก

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าความคิดเห็นของประชาชนโดยทั่วไปจะอยู่ในระดับปานกลาง แต่รายชื่อที่ได้รับคะแนนมากดังกล่าวนั้น ย่อมแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของวิชาชีพครูอันสอดคล้องกับความหมายของ "วิชาชีพชั้นสูง"

2. การที่เพศชายเห็นด้วยมากกว่าเพศหญิงในเรื่อง "สร้างคนให้มีคุณภาพ" เมื่อพิจารณาเกณฑ์ความคิดเห็นแล้ว พบว่าอยู่ในระดับที่ดีเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความเชื่อถือที่มีมาแต่อดีตว่า วิชาชีพมีเกียรติ มีความสำคัญ เป็นอาชีพของการสอนการสร้างคน (นาวิ รังสิวารักษ์ 2520: 38) และในอดีตนั้นได้เร่งการผลิตครูเพื่อเข้ารับราชการ พ่อแม่ ผู้ปกครองจึงพอใจที่จะให้บุตรของตนเป็นครู

นอกจากนี้ภาวะที่ผู้นำของครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบในด้านค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และเรื่องปากท้องของสมาชิกในครอบครัว ทำให้เพศชายมองเรื่องรายได้เป็นปัจจัยสำคัญ และเมื่อพิจารณารายได้ของครูที่ได้รับเงินเดือนตามอัตราเงินเดือนที่ ก.ค.กำหนดจะพบว่าน้อยมาก ดังผลการวิจัยของสำนักงานข้าราชการพลเรือนเมื่อปี พ.ศ.2528 (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529:101) ที่ว่าข้าราชการส่วนกลางซึ่งเป็นข้าราชการครูมากที่สุดมีขาดดุลสูงกว่าส่วนภูมิภาคถึงร้อยละ 23.16 จากปัญหาด้านค่าครองชีพของข้าราชการครูที่ปรากฏดังกล่าว ประชาชนเพศชายที่ต้องทำหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัวจึงมีความคิดเห็นที่วิชาชีพครูนั้น "รายได้ไม่น้อยไม่เพียงพอกับค่าครองชีพ"

แต่เพศหญิงมีความคิดเห็นที่ "ใคร ๆ ก็เป็นครูได้" มากกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของการเป็นแม่บ้านที่ต้องดูแลใกล้ชิดบุตรมากกว่าเพศชาย และมีความคิดเห็นที่วิชาชีพครูเป็นเหมือนแม่บ้านที่คอยอบรมสั่งสอน แนะนำเด็กหรือลูกของตน จึงให้ความสำคัญต่อบุคคลที่จะมาทำหน้าที่เป็นแม่บ้านแทนตน และจากปัญหาประการหนึ่งด้านคุณภาพของครู คือปัญหาการจ้างครูไม่มีวุฒิ ดังรายงานคณะกรรมการวางแผนปฏิรูปการศึกษากล่าวถึงปัญหาการจ้างครูไม่มีวุฒิว่า ยังมีการบรรจุครูไม่มีวุฒิในโรงเรียนประเภทต่าง ๆ อีกมาก เช่น ปี 2525 มีครูที่ไม่มีวุฒิหรือมีวุฒิต่ำกว่า ป.กศ. อยู่ถึง 80,590 คน (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529: 102-104) จากการให้ความสำคัญต่อวิชาชีพครูที่ต้องคอยเอาใจใส่ผู้เรียน และปัญหาด้านการจ้างครูไม่มีวุฒิดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การเป็นครูนั้นยังขาดการควบคุมด้านคุณภาพ จึงส่งผลให้เพศหญิงเห็นด้วยมากกว่าเพศชายว่า "ใคร ๆ ก็เป็นครูได้"

3. ประชาชนที่มีอายุ 41-50 ปี เห็นด้วยมากกว่าประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี ในข้อที่ว่า "ภาวะค่อนข้างหนักและเหน็ดเหนื่อย" ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี อยู่ในวัยหนุ่มสาว และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน เนื่องจากจบการศึกษาใหม่ ๆ และจากผลการวิจัยของ กนกทิพย์ พัฒนาพัทพันธ์ (2526: 198) เกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษาฝึกสอนต่ออาชีพครู พบว่าเหตุผลที่นักศึกษาฝึกสอนจะไม่เลือกประกอบอาชีพครูเพราะเห็นว่าอาชีพครูงานหนัก รับผิดชอบมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องปรัชญาการฝึกหัดครูของไทยตามโครงการปฏิบัติการฝึกหัดครูของ อาเซียน (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529: 3-51) ที่พบว่า ครูในระดับประถมและมัธยมศึกษาที่มีปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำมากเกินไป และจากการศึกษาด้านปริมาณของครูทั่วประเทศของกรมการฝึกหัดครูเรื่องประสิทธิภาพของการบริหาร การนิเทศกับระบบการฝึกหัดครู ภายใต้โครงการวิจัยการผลิตและการใช้ครูในโครงการพัฒนาการศึกษา ครั้งที่ 6 กระทรวงศึกษาธิการ (กรมการฝึกหัดครู 2530: 41-47) พบว่าครูประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีปริมาณงานสอนที่มาก และมีภาระรับผิดชอบงานนอกโรงเรียน เช่น งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านบริการ ด้านส่งเสริมประเพณี และศิลปวัฒนธรรม ด้านวิชาการ ด้านการสอน ด้านการปฏิบัติงานในฐานะที่เป็นครูมาก จึงทำให้มีเวลาเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนน้อย

4. ประชาชนที่มีรายได้ 10,000 บาทขึ้นไป เห็นด้วยมากกว่าผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 4,000 บาท ในข้อที่ว่า "ไม่ค่อยมีใครอยากเป็น" ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนที่มีรายได้ 10,000 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นว่า ผู้ประกอบวิชาชีพครูมีรายได้น้อย จนผู้มีความรู้ความสามารถไม่อยากจะประกอบอาชีพครู ซึ่งจากรายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิบัติการศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529: 102-104) ได้กล่าวถึงรายได้ของครูว่าไม่เพียงพอกับรายจ่าย ดังนั้นถ้ามีโอกาสเลือกประกอบอาชีพอื่นที่มีรายได้สูงกว่า คนส่วนใหญ่จะเลือกประกอบอาชีพอื่น

ผลจากการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับการค้นพบในด้านแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครูด้านเศรษฐกิจ (ตารางที่ 19) พบว่าผู้ประกอบอาชีพแพทย์มีความคิดเห็นว่า รัฐบาลควรปรับอัตราเงินเดือนครูให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานั้น ผู้ประกอบอาชีพแพทย์และคาดว่าจะอยู่ในกลุ่มผู้ที่มีรายได้ 10,000 บาทขึ้นไป ซึ่งมีความเห็นว่าวิชาชีพครูมีรายได้น้อย ขณะเดียวกันผู้ประกอบอาชีพแพทย์ก็เห็นว่า "ไม่ค่อยมีใครอยากเป็นครู" มากกว่าผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ทั้งนี้เนื่องจากวิชาชีพแพทย์ยังเป็นที่ต้องการมากเมื่อเปรียบเทียบกับวิชาชีพครู เช่น

ขณะที่วิชาชีพครูกำลังประสบปัญหาว่างงานมากที่สุด แต่วิชาชีพแพทย์ ประสบปัญหาขาดแคลนแพทย์มากที่สุด (ทบทวนมหาวิทยาลัย 2529: 102-104) และผลตอบแทนด้านรายได้ทางวิชาชีพแพทย์ สูงกว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพแพทย์จึงเห็นด้วยมากกว่า

ส่วนประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขายเห็นด้วยมากกว่าผู้ประกอบอาชีพแพทย์ในข้อที่ว่า สบายมีเวลาว่างมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการค้าขายนั้นผู้ประกอบการจะต้องดูแลร้านค้าและคอยบริการลูกค้าอยู่ตลอดเวลา มีเวลาหยุดพักไม่แน่นอน ขณะที่ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์มีเวลาปฏิบัติงานที่แน่นอนมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์ ในส่วนราชการและทำธุรกิจส่วนตัว เช่น มีเวลาหยุดพักในงานราชการ หรือปิด-เปิดคลินิก ชัดเจนกว่า หากเมื่อพิจารณาช่วงระยะเวลา ปิด-เปิด เวลาหยุดพักก็จะพบเห็นเช่นกันในวิชาชีพครู เช่น การเปิด-ปิดภาคเรียนนี้มีระยะเวลา นานเป็นต้น จึงทำให้ผู้ประกอบอาชีพค้าขายซึ่งมีเวลาหยุดพักไม่แน่นอนเห็นด้วยว่าวิชาชีพครูสบาย มีเวลาว่างมากกว่าผู้ประกอบอาชีพแพทย์

5. ประชาชนที่มีการศึกษาไม่เกิน ม.3 เห็นด้วยมากกว่าผู้มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ในข้อที่ว่า "ต้องผ่านการศึกษจากสถาบันผลิตครู" ซึ่งผลจากการวิจัยข้อนี้ได้ตั้งข้อสังเกตเป็น 2 ประเด็น คือ

5.1 ผู้ที่มีการศึกษาไม่เกิน ม.3 อาจได้แก่ผู้ใช้แรงงาน หรือผู้ประกอบอาชีพค้าขาย มักต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว เนื่องจากความจำเป็นด้านเศรษฐกิจ บุคคลเหล่านี้จึงตั้งความหวังว่า ครูจะต้องมีคุณภาพ โดยดูจากการมีประกาศนียบัตรหรือปริญญารับรอง ซึ่งจะเป็นใบประกันความเชื่อถือ และความไว้วางใจจากครูที่บุคคลเหล่านี้ได้ฝากบุตรหลานของตนเข้าเรียนในสถานศึกษานั้น ๆ

5.2 ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ในสภาพความเป็นจริงน่าจะเห็นด้วยกับสถานภาพ วิชาชีพครู ในข้อที่ว่า "ต้องผ่านการศึกษจากสถาบันผลิตครู" มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาไม่เกิน ม.3 เพราะผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เป็นผู้ที่มีความรู้สูง ผ่านระบบการศึกษาหลายขั้นตอน น่าจะเห็นถึงความสำคัญของการศึกษามากกว่า แต่ผลการวิจัยกลับเป็นไปในลักษณะตรงกันข้าม แต่ก็เป็นที่น่ายินดี อย่างยิ่งที่ผู้มีการศึกษาไม่เกิน ม.3 ได้ให้ความสำคัญกับผู้ที่จะเป็นครู ว่าจะต้องผ่านการศึกษจาก สถาบันผลิตครู อันจะส่งผลให้แก่ผู้เรียนเป็นผู้ที่ได้รับการอบรม ฝึกฝนจากครูที่มีคุณภาพ ซึ่งจะทำให้ชาติ ได้กำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

ส่วนผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะมองวิชาชีพครูว่า "ไม่ค่อยมีใครอยากเป็น" ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีนั้น มีรายได้หรือโอกาสเลือกอาชีพสูงกว่า และอาจมีความคิดเห็นว่า ปัญหาประการหนึ่งของวิชาชีพครู คือปัญหาว่างงานของครูซึ่งเกิดจากข้อจำกัดในแง่การบรรจุเข้าทำงาน เช่น ในปี 2526 อัตราตำแหน่งครูที่หน่วยงานใช้ครูต้องการมีจำนวน 11,904 ตำแหน่ง แต่จำนวนผู้สำเร็จการศึกษามีจำนวน 37,556 คน และคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประมาณความต้องการครูไว้ระหว่างปี 2525 - 2529 ประมาณ 119,442 ตำแหน่ง แต่มีผู้สำเร็จการศึกษาเกินกว่าปริมาณ 40,319 คน (พจน์ สะเพียรชัย อ้างในสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย 2529: 166-167) จากปัญหาการว่างงานของครูดังกล่าว จึงส่งผลให้ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นว่า วิชาชีพครูนั้น ไม่ค่อยมีใครอยากเป็น

6. ประชาชนที่มีบุตรอยู่ในสถานศึกษาเห็นด้วยมากกว่าผู้ไม่มีบุตรอยู่ในสถานศึกษาว่า "วิชาชีพครูต้องผ่านการศึกษามาจากสถาบันผลิตครู" ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนที่มีบุตรอยู่ในสถานศึกษาเป็นผู้ใกล้ชิดกับวิชาชีพครู และมีการปฏิสัมพันธ์กับครู ย่อมเห็นปัญหาและให้ความสำคัญต่อคุณภาพของครูที่จะอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนมากกว่า และปัญหาด้านคุณภาพของวิชาชีพครู ซึ่งกองแผนงานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529: 124) ได้สรุปสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ครูขาดคุณภาพคือ ผู้ที่ไม่มีวุฒิครูหรือไม่ได้ผ่านการอบรมวิชาครูก็สามารถเป็นครูได้ จากปัญหาดังกล่าวประชาชนที่มีบุตรในสถานศึกษา จึงให้ความสำคัญต่อปัญหาของวิชาชีพครูและมีความคิดเห็นว่า หากให้ครูผ่านการศึกษามาจากสถาบันผลิตครู ย่อมทำให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอันได้รับจากการศึกษา ฝึกประสบการณ์ ตามหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันผลิตครู แต่เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ความคิดเห็น พบว่าอยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลางเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีบุตรและไม่มีบุตรอยู่ในสถานศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจนนักในข้อนี้

ลักษณะของครู

1. ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครูอยู่ในระดับปานกลาง ($x=2.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อนี้ได้คะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ หารายได้เพิ่มจากการสอนพิเศษ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันที่ครูส่วนใหญ่หารายได้เพิ่มจากการสอนพิเศษ เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ทำให้ครูมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ต้องทำงานพิเศษหารายได้เพื่อปากท้องและเพื่อดำรงฐานะแห่งความเป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย : 2529 102-104) ที่กล่าวถึงปัญหาของวิชาชีพครูอันสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ส่วนอันดับค่าเฉลี่ยรองลงมาได้แก่ ฝึกกริยามารยาทของนักเรียน ฝึกให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ครูนอกจากจะให้ความรู้แก่ศิษย์แล้วยังต้องช่วยดูแลกริยามารยาท ตลอดจนฝึกให้นักเรียนมีน้ำใจที่ดีต่อกัน โดยเฉพาะในวัยประถมศึกษา ซึ่งเป็นระดับต้นที่เริ่มพัฒนาการไปสู่วัยเป็นผู้ใหญ่ต่อไป ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องปรัชญาการฝึกหัดครูของไทยตามโครงการปฏิรูปการฝึกหัดครูของอาเซียน (RI Phase I) เกี่ยวกับการใช้เวลาในการทำงานในอนาคต (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529: 3-51) ว่างานที่หนักสำหรับครูประถมศึกษาคือการฝึกระเบียบวินัย กริยามารยาทของนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องลักษณะของครูที่สังคมต้องการ (วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2518: 123) ที่ว่า ครูควรแต่งกายเรียบร้อย

ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดเรียงตามลำดับได้แก่ สนใจเฉพาะการสอนหนังสือเท่านั้น ชอบเล่นการพนัน ชอบดื่มสุราหรือของมึนเมา ซึ่ง 4 ข้อนี้มีความหมายทางนิเสธ แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันครูให้เฉพาะความรู้เท่านั้น และไม่ได้สนใจตัวลูกศิษย์และสิ่งแวดล้อมเหมือนสมัยก่อน ๆ เนื่องจากมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ครูมักจะหารายได้เพิ่มจากการสอนพิเศษ ทำให้คุณภาพการสอนลดหย่อนลง ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนมีน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย ม.ป.ป. : 102-104) ที่ว่าครูต้องการรายได้พิเศษ ทำให้ขาดความเอาใจใส่หน้าที่การสอน ส่วนผู้ที่ชอบเล่นการพนัน ดื่มสุราหรือของมึนเมา

และก่อนเรื่องผู้สาวนั้นมีได้ปรากฏมากในสังคม เป็นเรื่องเฉพาะบุคคลเท่านั้น ค่าเฉลี่ยจึงปรากฏอยู่ในระดับปานกลาง การที่มีข่าวว่าครูประพฤติตนไม่เหมาะสมกับวิชาชีพครู ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีแก่ประชาชน เพราะสังคมของวิชาชีพครูเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนแห่งความดีทั้งหลาย ความประพฤติของครูจึงเป็นสิ่งที่ถูกเพ่งเล็งมากกว่าอาชีพอื่น ๆ

2. ประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในวิชาชีพ เช่น ผู้ใช้แรงงาน ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย เห็นด้วยในข้อที่ว่า "ชอบเล่นการพนัน" "ฝึกกริยามารยาทของนักเรียน" "เคร่งครัดในระเบียบวินัยของนักเรียน" และ "เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน" มากกว่าประชาชนที่อยู่ในวิชาชีพ เช่น แพทย์ ทนายความ วิศวกร ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และความประพฤติของครู ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในวิชาชีพนั้นไม่มีเวลาหรือมีเวลาน้อยที่จะดูแลบุตรหลานของตน จึงพอใจและสนใจที่ครูจะทำหน้าที่ดูแลบุตรหลานแทนตน ในด้านการฝึกกริยามารยาท ระเบียบวินัย และทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ส่วนประชาชนที่อยู่ในวิชาชีพนั้นเคยชินกับการมีกฎ ระเบียบ หรือจริยธรรมควบคุม จึงมองลักษณะของครูด้านการฝึกกริยามารยาท ระเบียบวินัย และการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เป็นเรื่องธรรมดาไม่ใช่ลักษณะพิเศษ หรือมองอีกนัยหนึ่งคือ ถือว่าเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องปฏิบัติอยู่แล้ว ประชาชนที่อยู่ในวิชาชีพจึงแสดงความคิดเห็นน้อยกว่าประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในวิชาชีพ

3. ประชาชนที่มีการศึกษาไม่เกิน ม.3 เห็นด้วยมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีในข้อที่ว่า เคร่งครัดในระเบียบวินัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนที่มีการศึกษาไม่เกิน ม.3 ซึ่งมีการศึกษาน้อยและอาจจะประกอบอาชีพจนไม่มีเวลาอบรม มักจะฝากและตั้งความหวังกับครูให้เป็นผู้ดูแลบุตรหลานของตน โดยหวังให้โรงเรียนและครูฝึกกริยามารยาทและเคร่งครัดในระเบียบวินัยให้แก่บุตรหลาน ดังนั้น ความคิดเห็นต่อลักษณะของครูว่าเป็นผู้เคร่งครัดในระเบียบวินัยของประชาชนที่มีการศึกษาไม่เกิน ม.3 จึงเห็นด้วยมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป และประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีเป็นผู้มีการศึกษาสูง อาจได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ จึงมีค่านิยมในการเลี้ยงดูแบบในสังคมตะวันตก จึงมีการเลี้ยงดูโดยปล่อยอิสระในการปกครองตนเองแก่บุตรหลาน และจากผลการวิจัยเรื่องปรัชญาการฝึกหัดครูของไทยตามโครงการการปฏิรูปการฝึกหัดครูของอาเซียน ซึ่งได้สอบถามประชาชนทั่วไป พบว่าในด้านการใช้เวลาในการทำงาน คาดว่าในอนาคตครูจะใช้เวลาในการทำงานบางอย่างมากกว่าที่เคยทำในปัจจุบัน

คือ การฝึกระเบียบวินัยกริยามารยาทของนักเรียน ฉะนั้น ประชาชนที่มีการศึกษาไม่เกิน ม.3 จึงตั้งความหวังและให้ความสำคัญว่า ครูควรจะเคร่งครัดในระเบียบวินัยของนักเรียน เพื่อการฝึกกริยามารยาทและวินัยที่คั่งงามของนักเรียน

แนวทางส่งเสริมวิชาชีพครู

1. โดยส่วนรวมประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครูด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่เห็นด้วย และข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ "ครูควรควบคุมตนเองให้มีนิสัยประหยัดและไม่ฟุ่มเฟือยเกินฐานะ" ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในกรุงเทพมหานครต้องประสบปัญหาค่าครองชีพที่สูง และอัตราเงินเดือนของครูที่ได้รับนั้นโดยส่วนใหญ่แล้วได้รับตามอัตราของ ก.พ. หรือ ก.ค. โอกาสการเพิ่มเงินเดือนครูนั่นคงต้องใช้เวลาาน ฉะนั้นประชาชนโดยส่วนรวมจึงมีความคิดเห็นว่าการหากครูมีนิสัยประหยัดแล้วช่วยเหลือเศรษฐกิจของครูได้ดีที่สุด อีกทั้งครูซึ่งเปรียบเสมือนผู้นำด้านความรู้ ความประพฤติจนได้รับการยกย่องเป็นปูชนียบุคคล (นาวิ รังสิวารักษ์ 2520: 38) หากครูได้นำหลักของพุทธศาสนาในการประหยัดและอดออม รู้จักประมาณตนมาประยุกต์ใช้ย่อมส่งผลดีต่อการเป็นผู้นำทางความประพฤติที่คั่งงามเช่นกัน ความคิดเห็นของประชาชนโดยส่วนรวมจึงเห็นด้วยมากที่สุดเป็นอันดับแรก ว่าครูควรควบคุมตนเองให้มีนิสัยประหยัดและไม่ฟุ่มเฟือยเกินฐานะ

2. โดยส่วนรวมประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครูด้านสังคมในระดับที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน โดยหลีกเลี่ยงอบายมุขต่าง ๆ และครูควรอบรมสั่งสอนนักเรียนให้มีความประพฤติดีและรู้หน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ทั้งนี้เนื่องจากความคาดหวังในหน้าที่ผู้นำของครูที่มีต่อเยาวชน ดังที่มีปราชญ์บางท่านกล่าวถึงครูในฐานะว่า เป็นผู้ยกสถานะทางวิญญาณ เป็นมัคคุเทศก์ทางวิญญาณของเด็กและเยาวชน (นาวิ รังสิวารักษ์ 2520: 38) ซึ่งลักษณะของครูดังกล่าวที่ประชาชนคาดหวังนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เฉลียว บุรีภักดิ์ (2520: 363-367) ที่พบว่า ลักษณะของครูที่ดี คือ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นพลเมืองดี และสอดคล้องกับการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูที่สังคมต้องการ คือ ครูควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน และเนื่องจากวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญ ดังที่ผลการวิจัยเรื่องปรัชญา

การฝึกหัดครูของไทยตามโครงการการปฏิรูปการฝึกหัดครูของอาเซียน (ทบทวงมหาวิทยาลัย 2527: 3-51) ได้ยืนยันว่า วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมไทยมากที่สุด ดังนั้นประชาชนโดยส่วนรวมจึงมีความคิดเห็นว่าหากครูได้ประพฤติ สอนนักเรียนให้ประพฤติตนเป็นพลเมืองดีแล้ว ครูย่อมได้รับการยกย่องจากสังคมอันจะเอื้อต่อการส่งเสริมวิชาชีพครูต่อไป

3. โดยส่วนรวมประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมด้านวิชาชีพในระดับที่เห็นด้วย และข้อที่ไต่คะแนนเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก คือ สถาบันผลิตครู เช่น วิทยาลัยครู มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรมีการสำรวจสาขาวิชาที่ขาดครูก่อนกำหนดจำนวนนักศึกษาเข้าเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากปัญหาด้านการว่างงานของบัณฑิตครูอย่างในอัตราที่สูง ซึ่ง วิจิตร ศรีสอาน (2523: 4) ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้คุณภาพของครูตกต่ำ อันส่งผลให้วิชาชีพครูไม่เป็นที่ยอมรับแก่สังคม คือ การขาดการประสานระหว่างฝ่ายใช้และฝ่ายผลิตครู และขาดหน่วยงานสำรวจจำนวนครูตามแขนงวิชา ทำให้เกิดปัญหาซ้ำซ้อนในการผลิต เกิดการผลิตมากเกินไปในบางสาขา และบางสาขาก็ขาดแคลน จนส่งผลต่อปัญหาการว่างงานของบัณฑิตครูเป็นจำนวนมาก อีกทั้งการผลิตครูในปัจจุบันอยู่ในหน่วยราชการหลายสังกัด เช่น วิทยาลัยครู ซึ่งมีจำนวน 36 แห่ง และคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งแต่ละฝ่ายต่างก็ผลิตครูของตนอย่างอิสระ ไม่มีการประสานนโยบาย เป้าหมาย และวิธีดำเนินการเข้าด้วยกัน ให้สอดคล้องกับการใช้ครูในสาขาที่ความต้องการด้านกำลังคนกำหนดไว้ (ทบทวงมหาวิทยาลัย 2529: 102-104) ดังนั้น ประชาชนในกรุงเทพมหานครจึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง หากสถาบันผลิตครูต่าง ๆ ได้มีการสำรวจสาขาวิชาที่มีความต้องการและขาดแคลน แล้วกำหนดจำนวนนักศึกษา ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการว่างงานของบัณฑิตครูได้ตรงประเด็นมากที่สุด

4. ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์เห็นด้วยมากกว่าผู้ประกอบอาชีพค้าขาย เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครูด้านเศรษฐกิจ ในข้อที่ว่า รัฐบาลควรปรับอัตราเงินเดือนครูให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากวิชาชีพแพทย์สามารถประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ตนเองและถือว่าเป็นวิชาชีพที่มีรายได้สูง จึงมองรายได้ของวิชาชีพครูว่ามีรายได้น้อย ดังผลการวิจัยเรื่องปรัชญาการฝึกหัดของไทยตามโครงการการปฏิรูปการฝึกหัดครูของอาเซียน (ทบทวงมหาวิทยาลัย 2529: 3-5) ซึ่งได้วิเคราะห์คำถามปลายเปิดและพบว่า ครูประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศได้รับความลำบากเนื่องจากรายได้ต่ำ และคาดหวังในอนาคตว่าควรจะ

ได้เงินเดือน และสวัสดิการเพิ่มขึ้น ดังนั้นวิชาชีพแพทย์ซึ่งมีโอกาสหารายได้ที่สูงกว่า จึงมีความคิดเห็นว่าจะควรที่จะปรับอัตราเงินเดือนครูให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งอาจจะช่วยดึงดูดผู้มีความรู้ ความสามารถ เข้าสู่วิชาชีพครูได้อีกประการหนึ่ง

5. ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์เห็นด้วยมากกว่าลูกจ้างรัฐบาล เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมด้านวิชาชีพว่า การคัดเลือกนักศึกษาครูควรเน้นที่ความประพฤติ ทัศนคติ และคุณสมบัติที่เหมาะสมในการเป็นครูมากกว่าด้านสติปัญญา และแพทย์ยังเห็นด้วยมากกว่าผู้ใช้แรงงานในข้อที่ว่า หลักสูตรการผลิตครูควรมีการสอนเรื่องคุณภาพและจริยธรรมในวิชาชีพครูให้มากขึ้น

จากทั้ง 2 ข้อดังกล่าวจึงเป็นความคิดเห็นที่แตกต่างกันของประชาชนที่อยู่ในวิชาชีพ และไม่ได้อยู่ในวิชาชีพซึ่งได้แก่ แพทย์กับลูกจ้างรัฐบาล และผู้ใช้แรงงาน เมื่อพิจารณาเนื้อหาของวิชาชีพครูที่แตกต่างกันเกี่ยวกับด้านทัศนคติ คุณธรรม และจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญ โดยผู้ที่อยู่ในวิชาชีพจะเห็นด้วยกับแนวทางทั้ง 2 ด้านมากกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ที่อยู่ในวิชาชีพมีจริยธรรมควบคุมซึ่งเป็นไปตามความหมายของวิชาชีพนั้นได้ระบุว่า สมาชิกของวิชาชีพต้องประพฤติดีและมีจริยธรรมแห่งวิชาชีพนั้น (วิจิตร ศรีสอาน, 2523: 29) และกูด (Good 1959: 415) ได้ให้ความหมายประการหนึ่งของวิชาชีพว่าต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์จรรยาแห่งวิชาชีพนั้น ๆ จากผลการประเมินสภาพการจัดการศึกษา และการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2525-2529 (พจน์ สะเพียรชัย, อ่างใน สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย 2520: 107-108) ได้พบปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพครูประการหนึ่งคือ วิธีการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครู ทั้งในส่วนที่เป็นนักศึกษาครูและอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูยังไม่เหมาะสม คือให้ความสำคัญด้านเนื้อหาวิชา วุฒิการศึกษา มากกว่าด้านบุคลิกภาพ คุณธรรม และศรัทธาต่อวิชาชีพครู ดังนั้นประชาชนที่อยู่ในวิชาชีพ เช่น แพทย์จึงมีความคิดเห็นว่าการคัดเลือกนักศึกษาครูและหลักสูตรการเรียนการสอน ควรเน้นด้านคุณธรรม จริยธรรมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นคือ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ มีดังนี้ คือ

1. ด้านสถาบันผลิตครู ได้แก่ วิทยาลัยครู และมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนเพื่อการผลิตครู เป็นต้น จากข้อค้นพบด้านสถานภาพวิชาชีพครูและลักษณะของครูอยู่ในระดับปานกลางนั้น สะท้อนให้เห็นถึงสภาพ การยอมรับ และภาพพจน์ของวิชาชีพครู และตัวครูที่สังคมภายนอกมองว่าจะต้องมี การให้ความสนใจมากยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาปรับปรุงวิชาชีพครูและผลิตผลด้านบัณฑิตครู ให้มีคุณสมบัติ เป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น และจากลักษณะครูข้อที่ได้คะแนนมากที่สุดที่พบคือ การหารายได้เพิ่มจากการ สอนพิเศษ การฝึกกริยามารยาทนักเรียน ฝึกนักเรียนให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่งกายสุภาพเรียบร้อย นั้นสถาบันผู้ผลิตครูควรได้คำนึงถึงการกำหนดคิในรายวิชาเลือกเสรีที่จะสอนให้นักศึกษาครูสามารถที่จะ นำไปใช้เพื่อการหารายได้อื่น ๆ เพิ่มอาจจะอยู่ในรูปงานอุตสาหกรรมในครอบครัว เป็นต้น ส่วนลักษณะ ด้านการฝึกกริยามารยาท อบรมนักเรียน และแต่งกายสุภาพเรียบร้อยนั้น หลักสูตรการเรียนการสอน ควรได้ผสมผสานลักษณะดังกล่าวในบทเรียน เพื่อที่จะพัฒนาและปลูกฝังคุณลักษณะดังกล่าวให้แก่ นักศึกษาครู อีกทั้งผู้สอนในสถานผลิตครูดังกล่าวควรได้นำไปพัฒนาปรับปรุงตนเอง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาครู ผู้ที่จะเป็นครูต่อไปในอนาคตด้วย

ในด้านแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครูข้อที่ได้คะแนนสูงสุด เช่น ด้านเศรษฐกิจ พบว่าครูควร ควบคุมตนเองให้มีนิสัยประหยัด ด้านสังคมพบว่า ครูควรประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน และด้านวิชาชีพ พบว่าควรมีการสำรวจสาขาวิชาที่ขาดครูก่อนกำหนดจำนวนนักศึกษาเข้าเรียนนั้น สถาบันผลิตครูควรได้นำไปกำหนดเป็นนโยบายที่แน่ชัดเพื่อให้ครูได้ตระหนักและเห็นความสำคัญ ของการประหยัด อีกทั้งอบรมด้านความประพฤติเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน และควรได้มี ศูนย์กลางประสานงานเพื่อสำรวจอัตรากำลังของสายวิชาการต่าง ๆ เพื่อการผลิตให้ตรงตาม ความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งจะเป็นการลดปัญหาการว่างงานของผู้จบการศึกษาวิชาชีพครู ต่อไป

2. ด้านตัวครู จากข้อค้นพบนั้นสะท้อนให้เห็นว่าลักษณะของครูในปัจจุบันที่พบยังต้อง ได้รับการพิจารณาปรับปรุงเพราะอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูง และลักษณะที่ประชาชนเห็นด้วยมากที่สุดที่ ตัวครูเองควรนำไปพัฒนาบุคลิกภาพของตน คือฝึกกริยามารยาท อบรมสั่งสอนให้นักเรียนช่วยเหลือ

ซึ่งกันและกัน ต้องศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ๆ และแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เพื่อที่สังคมจะได้ยกย่องวิชาชีพและยอมรับในตัวครูยิ่งขึ้น

3. นโยบายการพัฒนาครู จากข้อค้นพบด้านแนวทางส่งเสริมวิชาชีพ ควรนำมากำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาครู โดยการเสริมสร้างขวัญและภาพพจน์ของครู เช่น การเผยแพร่ผลงานของครูที่อุทิศตนเพื่อวิชาชีพครูให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในสังคม และการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรมของครู เช่น การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูสำหรับผู้เป็นครูเหมือนวิชาชีพแพทย์ สถาปนิก วิศวกร ทนายความ และการกำหนด พิจารณาถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูสำหรับครูที่ผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง การจัดตั้งหน่วยงานกลางที่จะรับผิดชอบในการวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อนำผลการวิจัยนั้นมาพัฒนาให้ครูมีคุณภาพและความสามารถยิ่งขึ้น นอกจากนี้สถาบันวิชาชีพครูควรทำหน้าที่ควบคุมนโยบายและส่งเสริมวิชาชีพครูด้วย ทั้งนี้เพื่อความเป็นเอกภาพในการบริหารงานของวิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย

ควรได้มีการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อวิชาชีพครูต่อไปอีก โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชุมชนที่มีลักษณะ เฉพาะกลุ่มศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อจะได้ทราบถึงสถานภาพของครู ลักษณะของครู และแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครูในอีกแง่มุมหนึ่งชัดเจนขึ้น อันจะเป็นการพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนยิ่งขึ้น